

ASIAN NEWSLETTER

december 2016

- Taiwan, Čína a Donald Trump
- Prosinec v japonské diplomacii
- Čína militarizuje Jihočínské moře
- USA ruší sankce vůči Myanmaru
- Japonská demografická krize
- Číňané prchají před smogem
- Flash News
- Business News
- Cyber News

Šíříme odborné vedomosti o Ázii

Taiwan, Čína a Donald Trump

Filipíny - V protidrogové válce vedené prezidentem Duterte, který do funkce nastoupil v červnu minulého roku, zemřelo již na 6 000 lidí. Nejméně 2 000 obětí je důsledkem zásahu policie v rámci vyšetřovacích operací. Další mrtví patří mezi oběti mimosoudního vraždění ze strany policistů a aktivistů z řad civilního obyvatelstva, jejichž počínání podporuje a podněcuje i samotný prezident.

Severní Korea - V Severní Koreii sa namiesto Vianoc oslavujú narodeniny zosnulej starej mamy Kim Jong-una. Diktátorova stará mama Kim Jong-suk sa zhodou okolností narodila na Štedrý večer a v krajine je považovaná za „Svätú matku revolúcie“ za svoju spoluúčasť na bojoch proti Japoncom. Severokórejci tak využili sviatočné dni na návštevu hrobu Kim Jong-suk, ktorá zomrela za neobjasnených okolností v roku 1949.

Budoucí prezident USA Donald Trump uskutečnil 2. prosince desetiminutový telefonní hovor, který zdánlivě porušil všechny základy diplomatického protokolu. Na druhé straně linky totiž byla taiwanská prezidentka Tsai Ing-wen. Význam telefonátu, ve kterém Tsai gratulovala Trumpovi k vítězství ve volbách, byl diskutován napříč světovou politickou scénou, přičemž nejsilnější – a nejvíce negativní – reakce patřila Číně.

Důvodem znepokojení Pekingu je obava z proměny směřování americké zahraniční politiky budoucí Trumpovou administrativou. Ačkoliv mnozí kritici přičítají uskutečnění hovoru nezkušenosti nově zvoleného prezidenta, Trumpův tým potvrdil, že za telefonátem stojí dlouhodobý záměr. Trump sám poté v rozhovoru pro Fox News uvedl, že nevidí důvod, proč by USA měly nadále respektovat politiku jedné Číny, pakliže nepůjde o podmínku navázanou na obchodní smlouvy.

Rostoucí napětí v čínsko-amerických vztazích vzápětí navýšil i incident, když u pobřeží Filipín byl čínskými loděmi zabaven americký výzkumný podvodní dron. Čína po několika dnech přislíbila dron vrátit a situace se tak relativně hladce vyřešila. Reakce Donalda Trumpa, který incident nazval bezprecedentním aktem a skrze sociální média vyzval Peking „ať si dron nechá“, tak posloužila spíše jako další vhled do charakteru Trumpova postoje k Číně.

Všechny tři zmiňované diplomatické rozepře dávají najevo, že nová americká administrativa bude ve vztahu k Číně především asertivní. Trumpovo koketování s odstupem od politiky jedné Číny však může mít i vážnější důsledky, než jeho tým možná předpokládá. Princip jedné Číny, ať už ve vztahu k Taiwanu nebo dalším semi-autonomním čínským oblastem, je pro Peking hlavním strategickým zájmem, o kterém není ochoten vyjednávat. Pakliže by Čína tak učinila, vytvořila by fundamentálně nebezpečný precedent.

Na tvorbu přesných predikcí o vztahu těchto dvou tichomořských mocností jsou ale Trumpovy diplomatické kroky dosud příliš nevyzpytatelné. V době rozepří Trump například jmenoval na post ambasadora v Číně Terryho Branstada, což byl vůči Pekingu více než vstřícný krok. Podle Orvilla Schnella, lídra Centra pro americko-čínské vztahy, Trump ve vztahu k Pekingu kolísá mezi extrémami. Oproti Clintonové, jíž bylo díky předvídatelné administrativě přezdíváno Obama 3.0, komunistická strana netuší, jakou strategickou hru od Trumpa může očekávat. Tato atmosféra nejistoty a demonstrací asertivity může však být v kombinaci s čínskou militarizací ostrovů v Jihočínském moři potenciálně výbušná.

Prosinec v japonské diplomacii

Japonský předseda vlády Shinzo Abe uskutečnil historickou návštěvu přístavu Pearl Harbor na Havajských ostrovech. Učinil tak 26. prosince, pár týdnů po 75. výročí překvapivého japonského útoku na tuto americkou základnu. Ačkoliv média často označují Abeho návštěvu jako první v historii, v 50. letech v Pearl Harbor pokládali věnce již tři japonští předsedové vlády. Letošní vzdání piety má ovšem dosud nejsilnější význam pro americko-japonské vztahy. Abeho návštěvě předcházela Obamova cesta do Hiroshimy v květnu tohoto roku, kde se setkal s přeživšími dopadu atomové bomby. Shinzo Abe recipročně v Pearl Harboru navštívil místo odpočinku padlých amerických vojáků.

Tomuto historickému diplomatickému aktu předcházelo neméně významné setkání Abeho s Vladimírem Putinem. Ruský prezident navštívil Japonsko poprvé po jedenácti letech s cílem zlepšit vztahy, kterým dlouhodobě škodí teritoriální spor o souostroví Kurily. Rozřešení konfliktu bylo předmětem jednání, nicméně nedošlo k žádnému posunu. Obě země se ovšem dohodly na navýšení ekonomické spolupráce.

Čína otevřeně militarizuje Jihočínské moře

Čína na umělých ostrovech, které v Jihočínské moři v posledních letech vybudovala, rozmístila protiletadlové a protiraketové systémy. Učinila tak i navzdory prohlášení z roku 2015, ve kterém čínský prezident Xi uvedl, že Čína nemá v úmyslu ostrovy v Jihočínské moři, které jsou z nejvýznamnějších námořních uzlů a potenciálně bohatým zdrojem nerostných surovin, militarizovat.

Spojené státy čínskou rozpínavost a asertivitu dlouhodobě kritizují a do sporné oblasti vysílají námořní hlídky. Ke kritice čínské militarizace ostrovů se připojil mimo jiné také Donald Trump, který naznačil, že po nástupu do funkce prezidenta USA proti čínským aktivitám v Tichomoří tvrdě zakročí. Čína v reakci uvedla, že umělé ostrovy slouží především k civilnímu použití a obranná opatření jsou zcela legitimní a tedy v souladu se zákony.

Filipíny - Tajfún Nock-ten zasiahol cez Vianoce východné pobrežie Filipín, pričom usmrtil štyroch ľudí, niekoľko je naďalej nezvestných a zničil desiatky domov. Tajfún prerušil dodávky elektriny, ochromil leteckú aj lodnú dopravu. Zároveň si vyžiadal evakuáciu desiatky tisíc obyvateľov tejto najväčšej katolíckej krajiny v Ázii, ktorí tak museli osláviť Vianoce v evakuačných centrách. Nock-Ten je jedným z najsilnejších tajfúnov, aké zasiahli krajinu od roku 2014, kedy si tajfún Haiyan vyžiadal tisícky mŕtvych.

Bangladéš - Odevné fabriky v Bangladéši, ktoré vyrábajú oblečenie pre svetoznáme značky a sú neslávne známe nízkymi platmi a zlými pracovnými podmienkami, prepustili viac ako 1 500 pracovníkov. Stalo sa tak po protestoch, kde niekoľko tisíc zamestnancov žiadalo o zvýšenie minimálnej mzdy zo súčasných cca 60€ na 180€. Odevná výroba predstavuje 80 % exportu krajiny a dlhšie pozastavenie výroby kvôli štrajkom by malo značný dopad na ekonomiku.

USA ruší sankcie voči Mjanmarsku uprostred krízy

Prezident Obama zrušil ďalšie sankcie voči Mjanmarsku, pričom vyhlásil, že vláda dosiahla značného pokroku v zlepšovaní ľudských práv. Mjanmarská armáda je pritom uprostred brutálnej kampane cielenej na vyhnanie Rohingov, moslimskej menšiny. Zrušené sankcie sa týkajú len vládnej pomoci, obmedzenia udelené Kongresom ostávajú naďalej v platnosti. Toto vyhlásenie je posledným krokom v Obamovej snahe zlepšiť vzťahy so súčasnou mjanmarskou vládou.

Aj napriek brutálnemu potláčaniu práv Rohingov, ktoré sa v poslednej dobe ešte stupňuje, sú podľa oficiálneho stanoviska Bieleho domu podmienky v krajine lepšie ako keď boli v 90. rokoch uvalené sankcie. Podľa niektorých zástancov ľudských práv sa však USA s týmito krokmi unáhli a pri súčasnom stave by nemali upúšťať od vplyvu na mjanmarskú armádu. Satelitné záznamy ukazujú vypálené dediny, stúpa počet správ o zenužívaní detí a tisíce ľudí utieklo do susedného Bangladéšu. Aung San Suu Kyi, ktorá je na čele vlády, o súčasnom stave v krajine povedala: „Ukážte mi krajinu, kde nemajú problémy s ľudskými právami“.

Indonézia- Indonézske internetom sa šíria nepravdivé informácie o dlhodobu odsudzovanej čínskej komunite v krajine. Jedna zo „správ“ sa týkala údajnej čínskej snahy použiť biologické zbrane na zničenie indonézskej úrody. Čínska komunita tvorí síce len 2% populácie, ale je ekonomicky silná. V krajine narastá počet pôžičiek a investícií z Číny čo pridáva olej do ohňa obavám z „čínskej ekonomickej nadvlády“. Číňania sú pod tlakom i zo strany radikálnych moslimov. V novembri krajinou otriasli protesty desiatok tisícov odporcov kresťanského, a etnicky čínskeho guvernéra Jakarty Ahok, ktorého obviňovali z rúhania voči Islamu.

Nový rekord japonskej demografickej krízy

V roku 2016, poprvé za 117 let od počiatku dokumentácie, Japonsko zaznamenalo narodení menej než miliónu novorozenců. Loni se ve 120–miliónovém Japonsku narodilo pouze 981 tisíc dětí, zatímco 1.3 miliónu lidí zemřelo, a Japonská společnost se tak znovu vzdálila statistické hranici 2.1 porodů na ženu, která je potřebná pro obměnu populace. Tento ukazatel v Japonsku dosahuje pouze 1.4 porodů na ženu, což je druhá nejhorší statistika na světě (po Singapuru), a země tak balancuje na okraji vážné demografické krize, která již nyní negativně ovlivňuje výkon její ekonomiky. Vláda proti nepříznivému trendu bojuje navýšením důchodového věku na 62 let a podporou robotizace pracovních míst, situaci odmítá řešit pouze skrze imigraci. Nabízí také finanční incentivy pro rodiče, a dokonce sama organizuje seznamovací akce pro mladé. Podle expertů je ale japonská situace specifická postojem společnosti, ve které muži ztrácejí zájem o sex a ženy o zakládání rodiny, pročež předpovídají v příštích letech další prohloubení krize.

Číňané prchají před smogem

Peking v polovině měsíce zahalila hustá vlna smogu, nejhorší za rok 2016. Počínaje 17. prosincem byl vyhlášen pětidenní „červený poplach“, nejvyšší úroveň čtyřstupňového varovného systému, který byl v roce 2014 představen jako součást takzvané „Války proti znečištění“. Obyvatelům bylo doporučeno nevycházet, starším autům s vyšší emisní produkcí bylo zakázáno vyjíždět na silnice a omezena byla také školní docházka. Kvůli snížené viditelnosti zrušila obě pekingská letiště stovky letů. Kromě Pekingu vyhlásilo červený poplach dalších 70 měst napříč severní a centrální Čínou.

Před smogem, jehož částičky dokáží proniknout i do krevního oběhu a působí vážné zdravotní potíže, se lidé z větších měst uchylují do horských lyžařských středisek, kde se tvoří vlny „smogových uprchlíků“. Podle Li Yana, mluvčího Greenpeace China, ale čínská vláda zvládá boj se smogem stále lépe a skrze Národní akční plán pro znečištění vzduchu se aktivně snaží o změnu situace. Varování populace skrze vyhlašování „červeného poplachu“, platné teprve od roku 2015, je podle něj jedním z nejpraktičtějších důkazů čínského progresu v problematice.

Cyber News

KLDR úspěšně zaútočila na Jižní Koreu

Severokorejští hackeři pronikli do informačního systému jihokorejské vojenské kybernetické obrany, kde získali přístup k tajným vojenským dokumentům. Intranet kybernetického velitelství byl infikován sofistikovaným malwarem, který přístup k dokumentům umožnil. Armáda Korejské republiky podle prohlášení ihned po odhalení útoku zasažené dokumenty zaznamenala a izolovala.

Podle profesora informatiky Kim Hung-kwanga, který z KLDK uprchl v roce 2004, se Pyongyang od roku 2010 soustředí na vývoj malwarů, které mu umožňují útočit na kritickou informační infrastrukturu jiných zemí. Z Kimových výpovědí též vyplývá, že severokorejský režim zaměstnává tisíce lidí, kteří se mají podílet na vedení kybernetické války. V únoru 2016 byla například odhalena dlouhodobá přípravná kampaň s cílem spustit rozsáhlou kybernetickou ofenzívu. Soul již v minulosti obvinil KLDK z hackerských útoků na informační systémy více než 160 jihokorejských bank, médií a soukromých subjektů. Prosincový útok ovšem pro kybernetické útočné kapacity byl dosud nejvyšší metou.

Business News

Čína ako netrhová ekonomika v očiach WTO

Keď Čína v roku 2001 vstúpila do WTO, súčasťou podmienok bolo, že ostatní členovia ju môžu nasledujúcich 15 rokov vnímať ako netrhovú ekonomiku. To obchodným partnerom umožňovalo stanovovať antidumpingové cla voči čínskym importom na základe cien v tretích krajinách. Toto preklenovacie obdobie uplynulo práve 11. decembra tohto roku. Spojené štáty a EÚ však i s príchodom tohto dátumu odmietli zmeniť svoj prístup; najväčší problém ostáva dotovaná výroba ocele. Peking v reakcii podal vo WTO voči EÚ a Spojeným štátom sťažnosť.